

Kirjaesittelyt

Hiihto & häpeä: Lahti 2001 mediaskandaalina

Kirja on mielenkiintoinen kannanotto dopingiin ja antidopingiin, kiellettyihin aineisiin ja niiden valvontaan. Kirjan toimittajan näkökulma selviää jo alussa: ”Jos ja kun urheilijat kautta maailman muuntelevat rutiininomaisesti veriarvojaan, se ei ole 2000-luvulla mikään uutinen” (s. 14). Mutta näinhän ei ollut, päinvastoin: Lahden dopingpaljastukset olivat iso uutinen, jonka seuraukset tuntuvat vielä kymmenen vuoden päästä. Mikä teki dopingista uutisen, jopa mediaskandaalin? Miksi hiihdon seuraan liittyi häpeä?

Anonyymi media on kertomuksen konnaehdokas: ”Tiedotusvälineet muokkasivat dopingpykälien loukkaamisesta melodraaman” (s. 15) ja ”Lukuisat suomalaiset reagoivat hemohessiin median opastamalla tavalla” (s. 19) Erkki Vettenniemi kirjoittaa. Hän kutsuu antologian näkökulmaa humanistiseksi dopingtutkimukseksi, ilmeisesti vastakohtana liikuntatieteelliselle dopingtutkimukselle. Merkillepantavaa on, että antologian 12 kirjoittajasta vain kaksi on liikuntatieteilijöitä.

Toisaalta kirjoittajista yksikään ei ole mediatutkija, vaikka media on tarkasteltava ilmiö. Elokuvatutkija ja filosofian tohtori Tarja Laine pääsee ehkä kaikkein lähimmäksi mediatutkijaa. Laine kirjoittaa kansallisesta identiteetistä ja häpeästä kulttuurihistorian näkökulmasta ja käyttää media-aineistoja tulkintojensa pohjana. Kirjan muut media-analyysit perustuvat pro gradu -tutkielmiin. Poikkeuksena on filosofian tohtori (maantieteilijä) Mervi Tervon artikkeli, joka sisältyi hänen väitöskirjaansa. Tervo analysoi Ilta-Sanomien keskustelupalstalla verkossa julkaistuja dopingaiheisia mielitekirjoituksia.

Kirjan yksi osio on tekstintutkimusta. Kirjoittajat tutkivat sanomalehtien dopinguutisointia kriittisen lingvistiikan näkökulmasta. Yksi artikkeli keskittyy Mika Myllylän monissa lehdissä julkaistun tiedotteen, ns. Myllylän testamentin, kielitieteelliseen analyysiin.

Kirjalla tuntuu olevan tarkoituksena saada nykyiset dopingsäännöt näyttämään vanhanakaisilta. Siksi mukaan on otettu kirjava joukko asiaa palvelevia tekstejä, joukossa yksi postuumisti uudelleen julkaistu teksti, vuonna 2003 kuolleen valmentajan Kalevi Römpötin dopingin sallimista puolustelevalle kirjoitus. On mielenkiintoista tavata tällainenkin tieteellinen kirja, jossa ollaan selkeästi jotain mieltä. Tätä voisi kai kutsua tendenssikirjallisuudeksi!

Vettenniemi, Erkki (toim.) (2010).

Hiihto & häpeä: Lahti 2001 mediaskandaalina.

Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 223 s.

(Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja, 101).